

מאמר א גיל היחוד

1. פתיחה
2. האיסור להתייחד עם קטן וקטנה
3. המקור לגיל זה
4. תוקף האיסור ביחוד עם קטנה
5. תוקף האיסור לדעת הטור
6. דעת הפוסקים בדין יחוד עם קטנה
7. האם לקטנה וקטנה בגיל האסור ביחוד מותר להתייחד זה עם זה
8. זאת תורת העולה

1. פתיחה

רבים האנשים החושבים כי איסור יחוד הוא דווקא בין שני מבוגרים, על כן הם אינם רואים כל בעיה להזמין שמרטף שהגיע למצוות לשמור על בתם הקטנה בת השלש. במאמר זה נברר כי תפיסה זו אינה נכונה על פי ההלכה, שכן איסור יחוד קיים גם ביחוד עם ילד או ילדה שלא הגיעו לגיל מצוות. כמו כן ננסה לברר מהו הגיל בו מתחיל איסור זה. בעקבות כך נברר מתי מותר להזמין שמרטף או שמרטפית לשמור על ילדים מעל גיל שלש. שאלה זו מצויה גם במצבים בהם מדריך מדבר על חניכתו הקטנה או מדריכה עם החניך הצעיר שלה במקום סתר, כאשר החניך או החניכה אינם בני מצוות, או לחילופין כאשר נערה קרובה לגיל מצוות מזמינה את בן דודה לעזור לה בשיעורי הבית בו בזמן שאין איש עמה בבית.

2. האיסור להתייחד עם קטן וקטנה

בטעם היתר יחוד עם תינוק כתב הרמב"ם:

תינוקת מבת שלוש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתייחד עמהן, שלא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה^[1].

הנימוק שמביא הרמב"ם לכך שיחוד עם קטנה הותר, הוא "שלא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה". מדברי הרמב"ם עולה כי קטן וקטנה אינם

---

(1) הלכות איסורי ביאה כב, י.

ראויים כלל לביאה, וגם אם תהיה כאן ביאה, מבחינה הלכתית אין זה מוגדר כביאה. זהו הטעם מדוע מן התורה יחוד עמהם לא נאסר, אך הרמב"ם מוסיף כי מטעם זה גם חז"ל לא גזרו על ביאתם אטו ביאה על ילדה בת ג' או ילד בן תשע, כיון שחז"ל לא רצו לגזור על מצב בו אין על הביאה שם ביאה.

לכאורה היה מקום להעיר מדוע לא אסרו יחוד קטן וקטנה מדין חינוך? ואמנם לגבי יחוד קטנה אכן אין קושי שהרי כבר מגיל 3 אסור להתיחד עמה, אולם לגבי קטן שאסרו עליו להתיחד רק מגיל 9, יש לשאול מדוע לא נאסר על ילד בגיל 8 להתיחד מדין חינוך? אך נראה שאין זה קשה משום שקטן מגיל 8 לא שייך כלל לכל העניין שבגינה אסור יחוד, שהרי ביאתו אינה ביאה. דין חינוך שייך רק כאשר הקטן נמצא במציאות של הגדול אלא שהוא פטור מן המצווה, אך כאן הוא כלל לא שייך במציאות של הגדול ועל כן לא גזרו באופן זה.

3. המקור לגיל זה

על דבריו אלו של הרמב"ם כתב המגיד משנה :

תינוקת מבת ג' שנים וכו'. פשוט הוא זה, וקצת נראה כן מן הירושלמי.

הדבר הלכה^[2] התייחס לדברי המ"מ הללו וכתב כי כוונתו לירושלמי בסוף מסכת קידושין הדין בשינה של תינוקת עם אביה ושל תינוק עם אמו :

תני ר' חלפתא בן שאול: הבת אצל האב עד בת שלש שנים ויום אחד, הבן אצל האם עד בן תשע שנים ויום אחד. הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו^[3].

הירושלמי אסר לילדה בת שלוש שנים לישן עם אביה בקירוב בשר וכן לילד בן תשע שנים לישן עם אמו בקירוב בשר. הטעם לכך הוא מחשש שמא האב יפתה את בתו התינוקת^[4] ושמא הבן יחטא עם אמו. לפי המ"מ, הסיק הרמב"ם מגמרא זו כי חשש ביאה קיים בילד מגיל תשע ובילדה מגיל שלוש, שכן בגילאים אלו אסור לישן עם הוריהם בקירוב בשר מחשש לעברה, ממילא גם לגבי איסור יחוד עמהם, שגם הוא תלוי בחשש ביאה, הגיל הקובע הוא שלש שנים בילדה ותשע שנים בילד.

(2) סימן ד ס"ק ז.

(3) פרק ד הלכה ט.

(4) ולמרות שקטנה בגיל שלוש אינה מוסרת עצמה לביאה [ולכן כאשר היא נמצאת עם איש ואשה האסורים בייחוד במצב של ייחוד אין על המבוגרים איסור ייחוד למרות שאיש אסור בייחוד עם שתי נשים], חששה תורה שמא תישמע לו כשהיא לבדה. וכמו שכתב הבה"ג בסוף הלכות יבום וחליצה "אבל תינוקת לחודה לא, מאי טעמא? זימנין דמפתה לה ומשתבשא" [לפעמים היא מתפתה ומתקלקלת].

4. תוקף האיסור ביחוד עם קטנה

במאמר "רמת חומרתו של איסור יחוד" כתבנו כי אחרונים רבים מבינים בדעת הרמב"ם כי איסור היחוד הוא מן התורה, לאור זאת יש לברר האם גם יחוד עם קטנה מעל גיל שלוש ועם קטן מעל גיל תשע אסור גם הוא מן התורה. כמובן ששאלה זו מתייחסת ליחוד עם קטנה שהיא ערוה [כגון דודתו וכדומה] שכן יחוד עם הפנויה, גם אם היא גדולה, אסור מדרבנן בלבד.

בתחילת הלכות יחוד כתב הרמב"ם :

אסור להתיחד עם ערוה מן העריות בין זקנה בין ילדה^[5]

מפשט דבריו נראה כי גם היחוד עם ילדה ויחוד עם שאר נשים הוא בעל אותו התוקף, וכמו שיחוד עם אישה גדולה אסור מן התורה, כך גם יחוד עם ילדה אסור מן התורה. בהמשך הפרק כתב הרמב"ם כי לא גזרו על יחוד עם קטנה פחות מבת שלוש שנים, וממילא מסתבר כי הקטנה המוזכרת בתחילת הפרק היא קטנה בת שלוש שנים ולמעלה. מכאן עולה כי לדעת הרמב"ם יחוד עם קטנה מעל גיל שלוש שנים אסור מן התורה.

מאידך מלשון הרמב"ם בדין יחוד עם הקטנה יש לדייק אחרת.

תינוקת מבת שלש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתייחד עמהן, שלא גזרו אלא על ייחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה^[6].

הרמב"ם כותב שעל קטנה פחות מבת שלוש לא גזרו, משום שגזרו רק על אחת הראויה לביאה. פשוט לשונו נראה כי אותה "ראויה לביאה" שעליה גזרו, היא קטנה מעל גיל שלוש, ומבואר אם כן שאיסור יחוד עם קטנה הראויה לביאה הוא מדרבנן בלבד.

ייתכן לומר כי כוונת הרמב"ם היא שהתורה נתנה לחז"ל את הכח לקבוע את גדרי היחוד [כמו במלאכת חול המועד] וממילא חז"ל גזרו על יותר מבת שלוש, אך היחוד באופן זה אסור מדאורייתא ולא מדרבנן.

בדבר הלכה^[7] כתב ליישב את לשון הרמב"ם באופן אחר. לדעתו האישה "הראויה לביאה" המוזכרת בדברי הרמב"ם אינה קטנה הראויה לביאה, אלא הפנויה שגזרו על היחוד עמה. לפי זה כך הוא פירוש דברי הרמב"ם: "תינוקת מבת שלוש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתיחד עמהן, שלא גזרו [כלל על יחוד עם קטנה] אלא על יחוד אשה הראויה לביאה [היינו יחוד עם פנויה, אך יחוד עם קטנה שאיננה פנויה אסור מן התורה]".

(5) כב, א.

(6) שם י.

(7) סימן ב ס"ק י.

לפי פירוש זה מובן מה שכתב הרמב"ם "לא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה", אך עדיין קשה מה שכתב הרמב"ם בהמשך "ואיש הראוי לביאה", מהו המצב בו יחוד עם איש הראוי לביאה אסור מדרבנן בלבד. אולם לאור מה שכתבנו ביישוב לשון הרמב"ם, אכן הרמב"ם לא התייחס כלל ליחוד האסור מדרבנן, ומה שכתב שחז"ל גזרו כוונתו שחז"ל פירשו שהתורה אסרה.

הדבר הלכה^[8] הוסיף כי גם מצד הסברה נראה כי יחוד עם הקטנה אסור מן התורה, שכן אם נאמר שהאיסור מדרבנן, ומן התורה מותר להתייחד עם קטנה עד גיל תשע ואיננו חוששים שתפתה לזנות, אם כן לא היה לחז"ל לגזור על היחוד עמה, שהרי מה שמצינו שגזרו על פנויה הוא משום שיחוד עם ערווה באותו מצב אסור מן התורה מחשש שמא תפתה ויזנה עמה^[9]. אך אם יחוד עם קטנה ערווה מותר מן התורה, אין כאן אטו, שהרי בכל קטנה היחוד מותר מן התורה, ואין לגזור שמא יתייחד עם גדולה, שכן מצב זה אינו דומה ליחוד עם קטנה.

הנתיבות לשבת^[10] נקט לדינא כי האיסור להתייחד עם קטנה מעל שלוש שנים הוא מדאורייתא.

5. תוקף האיסור לדעת הטור

הטור העתיק את תוכן דברי הרמב"ם בתחילת הלכות יחוד וז"ל :

אסור מן התורה לאיש שיתייחד עם הערווה בין ילדה בין זקנה,
וחכמים גזרו על כל יחוד אפילו של פנויה וכותית ובלבד שתהא מבת
ג' שנים ומעלה^[11].

מדויק כי לדעתו יחוד עם הקטנה אסור מן התורה ולא מדרבנן. והקטנה עליה מדובר היא הקטנה שמוכיר בסוף דבריו "ובלבד שתהיה בת ג' שנים ומעלה", ומוכח אם כן כי לדעתו יחוד עם קטנה מעל שלוש שנים אסור מן התורה.

בסוף הלכות יחוד התייחס הטור ליחוד עם קטן :

כתב הרמב"ם ז"ל תינוק פחות מבן ט' שנים מותר להתייחד עם הנשים
שלא גזרו אלא באיש הראוי לביאה.

ויש להבין, מדוע לדין יחוד עם הקטנה התייחס הטור בתחילת הסימן ואילו ליחוד עם הקטן התייחס בסוף הסימן? מדוע הפריד בין הדבקים?

הב"ח^[12] התייחס לדברי הטור בסוף הסימן, והקשה מדוע לא התייחס הטור לגיל בו אסור להתייחד עם הקטנה, וכתב לחדש כי לדעת הטור יחוד עם הקטנה מותר מן

(8) סימן א ס"ק כב.

(9) כמו שכתב הבית שמואל כב, ב בשם הפרישה.

(10) סימן כב ס"ק א.

(11) אבן העזר סימן כב.

התורה רק עד גיל תשע, אך לאחר גיל זה היחוד עמה אסור מן התורה [כמו שיחוד עם קטן לאחר גיל תשע אסור מן התורה]. דבריו תמוהים, שהרי בדברי הטור בתחילת הסימן מבואר להדיא כי יחוד עם קטנה מעל גיל שלוש שנים אסור, וכן העיר החלקת מחוקק^[13] על דברי הב"ח.

בדבר הלכה^[14] כתב כי אולי לדעת הטור יש הבדל בין יחוד עם קטן לבין יחוד עם קטנה. בקטנה היחוד עמה אסור מן התורה כבר מגיל שלוש שנים, אך בקטן מעל גיל תשע היחוד עמו נאסר רק מדרבנן, והסיבה שמן התורה היחוד עמו מותר הוא משום שאין דרכו לפתות עד שיתבגר. לגבי קטנה הדין שונה. שם אסרה התורה גם יחוד עם קטנה, שכן החשש הוא שמא האיש יפתה אותה, וכל שראויה לביאה יש לחוש לפיתוי והיחוד כאן אסור מן התורה.

לפי הסבר זה אפשר ליישב גם לשון הרמב"ם שכתב שלא גזרו אלא על יחוד עם איש הראוי לביאה, ולעיל הערנו שמלשון זו משמע שיחוד עם קטן מעל גיל תשע אסור מדרבנן, אם נאמר שיחוד עם קטן מעל גיל תשע אסור מן התורה לשון זו קשה, אך לפי הדבר הלכה שיחוד עם קטן מעל גיל תשע אסור מדרבנן, דברי הרמב"ם מובנים.

אולם הדבר הלכה' סיים שפירוש זה צ"ע. בנוסף לכך קשה לומר כן, שהרי הטור אינו מזכיר כלל עד איזה גיל היחוד עם הקטן אסור מדרבנן ומאיזה גיל הוא אסור מן התורה. אמנם היה אפשר לומר כי הטור לא כתב מתי היחוד אסור מן התורה כי אין לכך נפקא מינה למעשה שהרי מכל מקום היחוד אסור, אך מסתבר יותר שהיה לו לכתוב מתי היחוד עם הקטנה אסור מן התורה, שכן יש לכך נפקא מינה במצבים בהם יש ספק אם היחוד אסור, שבמצבים אלו יש להקל בגיל בו היחוד אסור מדרבנן ולהחמיר בגיל בו היחוד אסור מן התורה.

6. דעת הפוסקים בדין יחוד עם קטנה

השולחן ערוך העתיק את לשון הרמב"ם בסוף הפרק:

תינוקת שהיא פחותה מבת שלשה ותינוק פחות מבן תשע מותר להתייחד עמהן, שלא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה^[15].

החלקת מחוקק התייחס לדעת הב"ח שעשה מחלוקת בין הטור לבין הרמב"ם לגבי הגיל בו אסור להתייחד עם קטנה ודחה דבריו:

תינוקת שהיא פחותה מבת ג' - אבל למעלה מג' אף שאין מוסרת עצמה לביאה יש לחוש לאונס^[16] ולפתוי, וכן כתב הטור בתחילת

(12) סימן כב ד"ה והא.

(13) ס"ק ג.

(14) סימן ב ס"ק י.

(15) סימן כב סעיף יא.

הסימן, ובלבד שתהא מבת ג' ולמעלה. ובחינם עשה הב"ח מחלוקת בין הטור והרמב"ם, עיין עליה^[17].

האגרות משה כתב לתמוה מדוע אסור לגדול להתיחד עם התינוקת, הרי מכמה סיבות יש לומר כי אין חשש שיזנה עמה :

...אחרי שהוא דוקא כשאיכא חשש ביאה, איך שייך לומר דאיכא חשש ביאה ביחוד בעלמא כשלא נמסרה לו מאביה או מאמה בפירוש כדי לבועלה, דהא איכא לקטנה שרחמה צר ודאי כאב וצער גדול מאד בביאה דגדול... וגם הא יהיה דם הרבה שגם בשביל זה תצעק, ואף שהוא במקום שלא ישמע קולה - הא ודאי תספר לאביה ולאמה מה שעשה לה פלוני. וגם בלא יסורים, הא ברור לכל שקטנה בת ג' ואף בת חמש ואולי עוד יותר - יספרו כל מה שאירע להן, אף דברים שהיה להן הנאה אם הוא דבר משונה מה שאין מצוי שיעשה לה. ואם לא תבין לומר בדברים - תראה בידה על אותו המקום ויבינו מזה שבעלה, שאם כן אין לנו לחוש לאיסור יחוד, שלא נאסר בשביל ביאת אונס, ולא נאסר כשאפשר להודע, כגון שהיה שם קטן וקטנה שידעו לספר מה שראו, ואם כן כל שכן שיחוש למה שברור לו שהיא עצמה תספר לאביה ולאמה, ואם כן איך שייך לאסור יחוד עם בת ג' שנים ואף עם בת ד' וה' שנים, ואולי גם עם בת שש ושבע שנים לא שייך לאסור היחוד, דהוא כברור להמתייחד דאם יזנה עמה תספר לאביה ולאמה^[18].

האגרות משה מניח כי איסור יחוד הוא מחשש פיתוי ולא מחשש אונס. לאור זאת תמה מדוע אסרו הראשונים להתיחד עם קטנה בת שלוש, הרי היא לא תתרוצה לזנות עמו משום שיש לה צער בביאה ולא תסכים לסבול. בנוסף לכך, גם אם היא לא תדע שיש כאן ייסורים ותתרוצה לו, ודאי אחר כך תלך ותספר להוריה על מה שעשו לה, ואם כן יחשוש לזנות עמה מחשש שמא תספר מעשיו ?

על שאלה זו עונה האגרות משה :

ולכן אולי יש לומר שדורות הראשונים שאני, שהיו יולדות בתמני ונשי בריאות גם קודם... מכל מקום חזינן דהיו נמצאים אלו שהיו מקדשין בנותיהן כשהן קטנות... ובזמן התוס' וגם קודם כבר הרבה שנים עד לא כבר סמוך לדורותינו היו גם כן נוהגין לקדש בנות הקטנות, כמפורש בתוס' קדושין מ"א ע"א ד"ה אסור, וגם היו משיאים אותן תיכף, דהא כל הטעם היה משום הנדוניה והוצאות הנישואין שזה הא שייך עיקר להנישואין, שלכן אולי ידעה כבר גם

16) ועיין בחזו"א סימן לה ס"ק ג, שכתב כי כוונתו שפיתוי קטנה חשוב אונס.

17) סימן כב ס"ק יא.

18) אבן העזר חלק ד סימן סה.

תינוקת בת שלש שאיכא יסורין על ידי הבעל אך שזהו לטובתה, ומסתמא כשפיתה אותה אמר שהוא כבעל לה.

האג"מ מיישב כי אולי בזמן חז"ל והראשונים היתה רגילות לקדש אשה בגיל ילדות, ולכן אפשר שחששו שיאמר לה שבוועל אותה כדי שתינשא לו ובכך יוכל לפתותה להסכים לזנות עמו.

אלא שגם על טעם זה הוא מפקפק :

אבל בעצם עדיין תמוה, דאף אם הטעה שהוא בעלה - ודאי תספר לאביה ולאמה, ולא היה שייך לאסור יחוד עמה, וצ"ע הטעם אף בזמנם.

ולמרות שהוא תמה על טעם האיסור גם בזמן הקדום, מסקנתו למעשה כי מעיקר הדין יש להקל בדין זה בזמננו :

אבל בזמננו ודורות אחדים שלפנינו הרי הא לא שייך לחוש כלל, ולכן איני רוצה להורות בזה לא היתר ולא איסור, אבל איני מוחה באלו המקילין.

לענ"ד נראה כי הסיבה שחז"ל אסרו להתיחד עם קטנה בת שלוש ולא סברו כי האיש יחשוש לזנות עמה שמא תלך לספר, היא משום שחז"ל שיערו שישנם לא מעט מצבים בהם הילדה לא תספר לאיש את אשר נעשה לה, וזאת מכמה סיבות.

ראשית, אם מתיחד עם ילדה יתומה לא יחשוש כלל שתספר שכן אין לה כלל הורים שיקשיבו לה. גם בילדה שיש לה הורים, יש סיכוי שלא תספר להם כי לעיתים חוששת שייכעסו עליה, או שמא הם אנשים קשים שאין להם קשר ראוי עם ילדיהם ולילדים לא נוח לספר להם על דברים כאלה. וגם אם יהיה לה למי לספר, יש לחוש שמא לא תספר משום שהאיש ישכנע אותה תמורת הבטחות שווא ומדוחים שלא תגלה. בנוסף לכך ייתכן גם שהאיש יאיים עליה שאם תגלה את מעשיו - יעניש אותה. נמצא אם כן כי ישנם לא מעט מצבים בהם אין לחוש שהקטנה תפרסם את מה שנעשה עמה, "וכבר היו דברים מעולם" ואז יש לומר כי היחוד עמה אסור שכן אין כאן מונע מן העברה. בעקבות כך חכמים לא חילקו ואסרו את היחוד עם הקטנה בכל המצבים [גם אם בחלק מהמקרים צודק האגרות משה שהיא מגלה להוריה], ואין הבדל בדבר בין זמנם לזמננו - חז"ל גזרו בכל מי שראוייה לביאה, גם אם היא קטנה כבת שלוש או ארבע.

עוד יש להעיר כי כל דבריו הם אליבא דהסוברים כי גם האיש חושש שהתינוק או התינוקת יספרו את הדבר, ולכן יש סברא להתיר יחוד עם קטנה, אך בדעת הרמב"ם והשו"ע מדוייק כי האיש כלל אינו חושש מפירסום מעשיו ע"י הקטנה, ובמאמר שמירה ע"י קטן וקטנה^[19] כתבנו שייתכן שכן היא גם דעת הרמ"א, ואם כן גם בימינו יש לאסור יחוד קטנה שמא יבוא עליה ולא יחוש שמא תספר.

7. האם לקטן וקטנה בגיל האסור ביחוד מותר להתייחד זה עם זה

בספר מצוות גדול^[20] כתב :

ולא גזרו אלא על ייחוד שיהא האיש בן י"ג שנה והאשה בת שלש

לגבי גיל הקטנה עמה אסור להתייחד נקט הסמ"ג כשיטת הרמב"ם שקטנה מעל גיל שלוש אסורה ביחוד, אולם לגבי גיל האיש האסור ביחוד כתב הסמ"ג כי גזרו רק על יחוד של איש בן י"ג שנים. לכאורה מדברי הסמ"ג נראה שמתייחס כאן לשני מצבים: א. קטנה מעל גיל שלוש עם איש האסור ביחוד. ב. קטן מעל גיל י"ג עם אישה האסורה ביחוד. לפי הבנה זו סובר הסמ"ג כי אין אסור להתייחד עם הקטן גם אם הוא בן תשע ולמעלה והוא ראוי לביאה, וגזרו רק על יחוד של גדול עם קטנה מעל גיל ג'. לפי זה הסמ"ג מודה לרמב"ם לגבי הגיל בו אסור להתייחד עם הקטנה וחולק עליו לגבי אסור יחוד עם הקטן.

בי"ם של שלמה' העיר על דברי הסמ"ג הללו:

תימא, אם צריכין להיות בר עונשין, אם כן גבי דידה נמי תיבעי י"ב שנים ויום אחד, ואי לאו בעי בר עונשין, אלא שיהו ראויין לביאה, אם כן גבי זכר נמי תסגי בט' שנים ויום אחד^[21]

אולם לענ"ד ניתן לומר כי סברת הסמ"ג היא שאיסור יחוד נבע מחשש שמא האיש יפתה את האישה, על כן בקטנה גזרו כל שהיא ראויה לביאה, שמא האיש יפתה אותה, ולעומת זאת בקטן מעל גיל תשע לא אסרו את היחוד [גם אם מתייחד עם אישה גדולה] משום שאין חשש שיפתה את האישה שעמו. חז"ל שיערו שרק גדול מעל גיל י"ג שנה מפתה, אך קטן למרות שהוא ראוי לביאה לא יפתה את האשה המתיחדת עמו.

אפשרות זו בסמ"ג מתחזקת לאור העובדה כי בכל הלכות יחוד לא הזכיר כלל גיל תשע לגבי קטן, ולפי האמור עשה כן משום שאכן גיל זה איננו משמעותי לגבי אסור יחוד.

בי"ם של שלמה הבין את דברי הסמ"ג באופן שונה. לאחר שהעיר על הסמ"ג כמובא לעיל, הוסיף וכתב:

וראיתי ברמב"ם לא כתב הכי, אלא תינוקת בת ג' שנים ולמטה, ותינוק בן תשע שנים ולמטה, מותר להתייחד עמהן, שלא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה. וצריך לומר דהסמ"ג סבר דעל כל פנים צריך שיהא אחד בר עונשין, ואפילו הכי אם הוא בן י"ג שנים ויום א' אסור להתייחד עם אשה, אפילו היא בת ג' שנים ויום א' שראויה לביאה, ואם היא בת י"ב שנים ויום א' אסורה נמי להתייחד עם מי שהוא בן ט' שנים ויום א', שראוי לביאה.

(20) לאוין סימן קכו.

(21) קידושין פרק ד סימן כב.

להבנת ה'ים של שלמה', מודה הסמ"ג לרמב"ם כי הגיל בו יש איסור יחוד עם קטן הוא גיל תשע שנים בו הוא ראוי לביאה, ולדעת הרמב"ם אסור לאישה גדולה להתייחד עם תינוק מעל גיל תשע שנים, כיון שהוא ראוי לביאה. אלא שלדעת הסמ"ג איסור יחוד עם הקטן או עם הקטנה קיים רק בתנאי שאחד מהמתחידים הוא בר עונשין, אך כאשר אחד מהם איננו בר עונשין, אין כאן איסור יחוד למרות ששני הצדדים ראויים לביאה. לפי זה הסמ"ג מתייחס בדבריו למקרה אחד בלבד ובו איש מעל גיל י"ג שנים מתייחד עם קטנה מעל גיל שלוש שנים. דווקא מציאות זו ביחוד עם הקטנה אסורה, אך אם קטן מעל גיל תשע יתייחד עם הקטנה לא יהיה כאן איסור לדעת הסמ"ג.

לפי מהלך זה נראה להסביר את סברת הסמ"ג כך: אסור לגדול להתייחד עם הקטנה [מעל גיל שלוש] שמא יפתה אותה ואז יעבור על איסור תורה [שכן ביאתה ביאה]. כמו כן אסור לגדולה להתייחד עם הקטן בן תשע שמא הקטן יפתה אותה ויהיה כאן איסור תורה [שכן דרך קטן לפתות]. לעומת זאת לקטן מותר להתייחד עם הקטנה, זאת משום שגם אם יפתה אותה לא יהיה כאן איסור תורה, שהרי מן התורה אין איסור בביאת קטן שאינו בר עונשין על קטנה, וכיון שגם הביאה אינה אסורה מן התורה אלא מדרבנן בלבד חז"ל לא מצאו לנכון לגזור גם על היחוד^[22].

לאחר שכתב הי"ש ביאור זה בסמ"ג הוסיף והעיר:

וכן משמע בהרמב"ם, למעיין בו.

ויש להבין כיצד בלשון הרמב"ם מדוייק שכדי לאסור צריך שאחד מן הצדדים יהיה בן עונשין? לשון הרמב"ם היא:

תינוקת מבת שלוש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתייחד עמהן, שלא גזרו אלא על ייחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה.

ייתכן שכוונת הי"ש לדייק מתחילת דברי הרמב"ם שלגבי קטן וקטנה שאינם ראויים לביאה כתב הרמב"ם כי "מותר להתייחד עמהן", והיינו שהרמב"ם מתייחס לגדול או גדולה שמתחידים עמהם. ואם כן גם בסוף דבריו כשמתייחס לקטנים הראויים לביאה, הכוונה היא למצב בו הגדולים מתייחדים עמהם ולא שהם עצמם מתייחדים זה עם זה.

גם הב"ח כתב שכן היא דעת הרמב"ם:

והכי נקטינן כהרמב"ם, דגדול בן י"ג ויום אחד אסור להתייחד עם הקטנה בת ג' ויום אחד, וגדולה בת י"ב שנים ויום א' אסורה להתייחד עם קטן בן ט' ויום א', וכן כתב הסמ"ג.

22) ואמנם מצינו ייחוד גם באופן בו הביאה אסורה מדרבנן בלבד, כגון ייחוד עם הפנויה, אך אפשר שחז"ל גזרו דווקא שם שמצוי שיבואו לידי עברה, אך בקטן וקטנה למרות שהקטן מפתה אין זה מצוי כל כך, וכיון שהסיכוי לעברה קטן וגם העברה אסורה מדרבנן בלבד, לא מצאו חכמים לנכון לגזור על הייחוד.

הדבר הלכה^[23] הביא את דברי היש"ש והב"ח ללא חולקים, ומבואר שמסכים עם החידוש שלהם למעשה.

בשו"ת שבט הלוי^[24] הביא את דברי היש"ש והב"ח והעיר עליהם :

ולע"ע לא ידעתי בעניי למה לא שייך גדר חינוך גם בקטן וקטנה מאיסור יחוד, דהא חינוך שייך להלכה גם בפרישה מאיסורים, ועיין באו"ח סי' שמ"ג, והוא ענין חמור של עריות, ואפילו יחוד פנויה שהוא דרבנן, והבת פחותה מבת י"ב לא הגיע עדין לנדות, מכל מקום גם בדרבנן שייך חינוך, ובפרט ענין המורגל הרבה כיחוד.

8. זאת תורת העולה

1. לדעת השו"ע אסור לגבר בגיל י"ג ויום להתיחד עם ילדה בת שלוש ומעלה. אך עם תינוקת פחות מגיל שלוש מותר.
2. האגרות משה כתב שאינו מוחה ביד המקילים ומתיחדים עם תינוקת אפילו כבת שש ושבע ולדעתנו אין להקל בכך.
3. אסור לאשה בת י"ב ויום להתיחד עם ילד בן תשע ומעלה, אך עם ילד פחות מגיל תשע מותר.
4. ילד שגילו פחות מי"ג מותר להתיחד עם ילדה שגילה פחות מי"ב שנים.
5. להלכות אלו ישנן השלכות מעשיות רבות, במיוחד כאשר לוקחים שמרטף או שמרטפית לשמור על הילדים.

(23) פרק ב סעיף ח.

(24) חלק ה סימן רד.